

Černuška, Pavel

[Pospíšil, Ctirad Václav. Soteriologie a teologie kříže Bonaventury z Bagnoregia]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. N, Řada klasická.
2003, vol. 52, iss. N8, pp. 132-

ISBN 80-210-3230-8

ISSN 1211-6335

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/113878>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Přínosné články však jistě převažují nad nastíněnými nedostatky. Proto nelze než doporučit odbornému čtenáři pořízení a prostudování sborníku a zároveň se těšit, že budoucnost přinese další podobná setkání nad reformními texty a myšlenkami autorů druhé poloviny 14. století.

Pavel Černuška

CTIRAD VÁCLAV POSPÍŠIL: *Soteriologie a teologie kříže Bonaventury z Bagnoregia*, Brno 2002, 268 s., ISBN 80-86263-26-6

Čerstvou novinkou v oblasti dějin teologie je obsáhlá monografie *Soteriologie a teologie kříže Bonaventury z Bagnoregia* z pera prof. Ctirada Václava Pospíšila, Th. D. OFM, působícího na CMTF UP v Olomouci a odnedávna též na KTF i HTF UK v Praze. Jak autor sám v úvodu naznačuje, předkládaná práce navazuje na jeho disertaci *La teologia della croce di San Bonaventura*, kterou obhájil na Pontificio Collegio Antoniano v Římě v roce 1995.

Protože českému čtenáři nejsou běžně přístupné aktuální poznatky o životních osudech Giovanniho Fidanzy, věnuje se jim autor v první kapitole a připojuje také základní charakteristiku Bonaventurova myšlení. Již zde uvádí do základních struktur symbolicko-estetické logiky, tolik typické pro myšlení Serafického doktora.

Druhá a třetí kapitola patří především soteriologii. Autor předkládá a prohlubuje dosavadní ználost Bonaventurova „geometrického“ způsobu myšlení na důležitém paradigma, jímž je tak zvaný christologicko-soteriologický kruh milosti. Popisuje a hodnotí rovněž základní charakteristiky Ježíšova utrpení, jak je vnímá středověký pisatel. Protože se v těchto pasážích Bonaventura odlišuje od postojů vyjádřených především Anselmem z Canterbury ve spise *Cur Deus homo*, následuje po třetí kapitole exkurz pojednávající o Anselmově konceptu hypotetického Vykupitele, z něhož vyvozoval pravost Kristova vykupitelského díla, a o jeho kladech a záporech.

Čtvrtá, pátá a šestá kapitola jsou věnovány na prvním místě teologii kříže. Na příkladech se ukazuje, jak Bonaventura ve svém díle používá paradigmatu inteligibilního (pomyslného) kříže. Toto schéma pak má vést učedníka k dokonalému křesťanskému životu. Závěrečná kapitola předkládá kruhové trinitární schéma, které se sice nikde u Bonaventury nenachází in extenso, nicméně prof. Pospíšil spolehlivě dokládá, že doctor Seraphicus s tímto schématem implicitně počítá, i když všechny důsledky z něho vyplývající ve svých spisech neuvádí. Jistě velmi zajímavé by bylo důkladné srovnání Bonaventurovy a Augustinovy trinitologie, jež se v monografii s ohledem na stanovené téma pouze skicuje. Pozorný čtenář však jistě nepřehlédne, že Bonaventurovo (a Pospíšilovo) trinitární schéma plně vyhovuje jak západnímu, tak východnímu křesťanství. V konečném důsledku by tedy mohlo (a mělo) vést k redefinici pohledu a k dogmatickému sjednocení v otázce Filioque.

Kromě důkladné systematicko-teologické práce monografie vykazuje značnou vstřícnost vůči odbornějšímu čtenáři. Veškeré citace z Bonaventurových spisů – ať už jsou součástí základního textu nebo ne – se vždy uvádějí v latinském originále (kromě českého překladu). Rovněž práce jiných badatelů jsou citovány v původním znění, aby při překladu nedocházelo k někdý nevyhnutelným zkreslením a diskuse byla co nejpřesnější. Pozornost si zaslouží také rozsáhlý soupis použité a citované literatury.

Je škoda, že z ekonomických důvodů bylo nutno zmenšit stránkový rozsah publikace použitím menšího písma. Především čtení poznámek může být i namáhavé. Ovšem skutečnost, že Pospíšilova monografie vychází nejprve v češtině, je bezpochyby velkým obohacením české odborné teologické veřejnosti. Věřme, že se ještě před zamýšleným cizojazyčným vydáním můžeme těšit na reakce domácích recenzentů.

Pavel Černuška